

Ferdinand P.

(Levnadsbeskrivning)

Nedanstående levnadsbeskrivning ger oss en livlig åskådning av nådelivets uppkomst i en själ, av Guds Andes tidiga klappande och trofasta arbete på ett ungt hjärta, samt av de hårda strider och kval, som uppstå, när »den starke, som väpnad bevakar sitt hus, skall bindas» och utdrivas — när hjärtat skall lösöras först från världs- och syndakärleken och sedan från den djupa egenrättfärdighetssmittan — de oändliga strider och kval, vilka i synnerhet då bliva svåra, när en rätt ledning och ett sunt evangelium saknas. Måtte den ock tjäna oss till självprövning, väckelse och ledning på livets väg!

I ett av Sveriges södra landskap levde, för några tiotal år tillbaka, ett par ärliga borgare, vilka bland sina grannar voro utmärkta för flit i sin kallelse och vänskap med varandra, samt redlighet och vänlighet mot var man. För sådana egenskaper förtjänade de att allmänt älskas och aktas; men som de därjämte även mer än andra älskade och begagnade Guds ord, samt föraktade och flydde världens nöjen och förlustelser m. m., så var man hemligt rädd för dem och kallade dem »läsare». Den ene bland dem, herr P . . . , hade en son vid namn Ferdinand, och det är dennes levnad vi här skola beskriva.

Ferdinand var blott på sjätte året, då hans fader en dag tog honom med sig till ett litet kalas hos en av sina vänner, dit flera voro med sina barn inbjudna. Ferdinand lekte med de andra barnen i salen; och de äldre voro i ett annat ruin och hade sitt nöje uti att samtala med varandra om andliga ting, om Guds vilja och råd om vår salighet, varunder de omsider beslöto att läsa en predikan ur en god postilla. Nu föll det på Ferdinand en ganska ovanlig lust att gå dit in och höra på vad som lästes, och han var därvid mycket stilla och uppmärksam; men under det han avhörde Guds ord, erfor han snart något ovanligt ljuvligt, i sitt, hjärta; han tyckte sig känna, att Gud var oändligen god, och ångrade nu, att han så ofta hade undvikit att höra Guds ord och att hålla sin aftonbön — vartill föräldrarna hade förmanat honom — samt att han hade varit olydig mot dem. Nu beslöt han att hädanefter flitigt höra och betrakta Guds ord och att vara sina föräldrar lydig. Ja, han beslöt att samma afton göra bön och att alltid vara Guds barn, vilket han nu kände sig icke hava varit.

Glad återvände han hem och gjorde för första gången sin bön av känt behov och egen drift, läste och insomnade ljuvt. Morgonen därpå voro väl de ljuva känslorna försvunna, likväl gjorde han även nu sin bön och förnyade sina goda beslut; men efter några dagar glömde han dessa, intogs åter av sina lekar, och allt blev liksom förut. Likväl blev Ferdinand efter denna tid mer hågad att läsa; och som han därigenom med tiden vann god övning och läste tydligt och med vörnd, måste han varje söndagsafton läsa för sina föräldrar en predikan, eller någon annan god bok. Härunder blev han ofta djupt rörd och bekymrad om sitt själstillstånd och beslöt lika ofta att göra bättring; men ingenting i världen ansåg han så svårt som detta; »ty», tänkte han, »då får jag icke roa mig som nu, då blir jag föraktad av kamraterna», och detta allt var för svårt. Då kom oupphörligt för honom det språket: »Vilken som vill vara världens vän, han varder Guds ovän.»

På detta språk tänkte han, om detta frågade han sina föräldrar; men aldrig blev han nöjd med deras förklaringar, emedan han gärna velat hava en sådan förklaring därpå, att det icke skulle hava fördömt världskärleken; ty han fann, att han och större delen av människorna enligt detta språk skulle vara »Guds ovänner», och detta syntes honom allt för hårt. Åter tänkte han: »Det blir likväl en så stor glädje och salighet efter detta livet, att det väl är värt att för densamma försaka världen; o, den glädjen är oändlig, då världens däremot är så kort, och vår livstid så obestämd»; men snart såg han igen tillbaka på världens många glada nöjen och tänkte: »Jag måste leva som de andra och får sedan dela deras öde; jag kan icke hjälpa det, det går icke mig värre än dem.»

Av dessa och dylika tankar och känslor kastades han av och an i flera år; men omsider tog världskärleken överhand; samvetet började hårdna och somna, så att Guds ord och Andens klappande nu sällan rörde

honom. Ja, det gick så långt, att han till och med beklagade, att han var född av sådana föräldrar, som hindrade honom att roa sig så mycket, som han ville.

Ferdinand hade uppnått sitt 14:e år. Glad och livlig, begiven på alla förnöjelser, han kunde vinna, tänkte han nu endast på detta livet. Häröver sörjde föräldrarna. En dag sade hans ömma moder: »Käre Ferdinand, du, som en tid så ofta och gärna läste, nu ser jag dig aldrig taga någon gudlig bok; aldrig frågar du nu om några andliga saker, utan är så känslolös för din Gud; detta gör mig så ont.» Härav blev Ferdinand ganska rörd, beslöt åter att börja flitigt gå i kyrkan amt, när det blev för svårt, att hemma läsa dagens evangelium och epistel och något mer; men allt var förgäves, han hade intet inre nöje däri och ingen kraft att tvinga sig därtill.

Emellertid hade Ferdinand genom en oförsiktighet ådragit sig en åkomma, som hans föräldrar befarade skulle övergå till en farlig sjukdom. En dag reste Ferdinand ut åt landet med sin fader, som skulle besöka en vän. Under vägen sökte fadern föreställa sin son den själafara, vari han nu svävade, då han så förälskat sig i världen, samt tog anledning av hans sjukdom och sade bland annat: »Käre Ferdinand, du är ännu så ung och har likväl förgätit din Gud! Tänk, om din sjukdom är obotlig och du dör, huru vill du bestå inför en rättfärdig Gud?» Även nu blev Ferdinand rörd och förskräcktes över faran; men när han kom hem, förströddes han som vanligt av fåfängligheter.

Likväl hade han fått ett sting i samvetet, vilket icke ville vika, utan ofta, då han på dagen varit i de muntraste sällskaper och lekar och uttröttad gick till vila, kvaldes han av en ousäglig oro, som bortjagade hans sömn och eljest vid alla tysta och ensamma stunder förföljde honom. En afton satt fadern och talade med en av sina tjänare om de trognas förmåner och huru trygg den är, som fruktar Gud och hoppas på honom; ty i all nöd har han tröst och hjälp.

Därvid anförde han ett bibelspråk (Jes. 43:2): »Om du ginge igenom vatten, är jag med dig, och genom strömmar, skulle de icke dränka dig; och om du ginge genom eld, skulle du icke svedjas, och lågan icke bränna dig.» Detta var ett ord som gick Ferdinand genom märg och ben; nu kände han, huru främmande han var för Gud, ja, att han »levde utan Gud i världen», utan hopp och frid; hans själ skakades, hans känslor stormade, det var omöjligt stanna inne, utan han gick ut i en avlägsen vrå på gården och utbrast i den häftigaste gråt.

O, tänkte han, huru lyckliga äro icke de människor, som så känna sin Gud, som kunna så förtröstansfullt lita på honom! Huru dåraktig har jag icke varit, som icke velat älska Gud, icke velat förlika mig med honom, icke velat lära känna och lyda honom, som kunnat göra mig så lycklig! Nu skall jag göra bättring, kosta vad det kosta vill. Härpå föll han ned, bad Gud om förlåtelse för sina synder och lovade honom bättring.

Med bättring förstod nu Ferdinand intet annat, än att avlägga synderna och leva fromt, läsa Guds ord med andakt och göra bön morgon och afton; och på sådant sätt trodde han sig för Kristi skull få nåd hos Gud. Nu såg han efter, huru hans föräldrar och deras vänner levde, och sökte i allt följa deras exempel. När lustar och retelser till synd och fåfänga rörde sig i hjärtat, stred han och bad Gud om kraft och tycktes även stundom vinna över dem glädjande segrar. Vad som häruti brast, det tillskrev han den mänskliga svagheten. Han hörde sin fader och hans vänner tala om de trognas svaghetssynder, och till sådana räknade han nu sina. På dessa grunder hade han nu nåd. hos Gud, såsom han trodde; och genom denna tro hade han ock ett slags frid.

Men se vilket fint bedrägeri! Och se dess frukt! Hans bättring var grunden för hans tro — och likväl hette det: »tro på Kristus!» Han trodde och hade tröst, när hans bättring tycktes så lyckas, att han kunde finna tröst i densamma, och således i en egen rättfärdighet; därför hade han ock lätt att trösta sig och att kalla sina fel för svaghetssynder; ty en sådan bättring och tro plägar djävulen icke anfakta, utan hellre understödja.

Nu var Ferdinand 15 år gammal och var mycket älskad av sina föräldrar och deras vänner; ty de sågo, vilken förändring han hade undergått, huru gärna han nu umgicks med andliga ting, försakade sina förra världsliga nöjen och förra sällskaper samt led deras försmädelser för sin omvändelse. Men dessa goda människor förstodo icke, huru Ferdinand var *invärtes* beskaffad, emedan han aldrig ville tala om detta inre, utan hans sak var blott att höra på andra. Nu skulle han beredas till sin första nattvardsgång, och denna beredelsetid hoppades han skulle bliva en välsignelserik salighetens tid.

Beredelsen börjades och fortsattes, men utan någon ovanlig erfarenhet. Omsider kom tiden, att han skulle avlägga sin trosbekännelse och förnya sina trohetslöften inför Gud. Detta gjorde han med stort allvar; men ack, han kände icke i levande erfarenhet saligheten av den tro på Kristus, som han nu högtidligt bekände! Äntligen kom ock den efterlängttade dagen, då han för första gången vid Jesu bord åtnjöt den lekamen och det blod, som borttagit hans synder. Djupt och ömt var visserligen intrycket på hans unga själ, varma och uppriktiga de föresatser, han nu gjorde, att från denna stund vara sin Frälsare ännu mer trogen och lydig och att hädanefter mer flitigt tänka på hans kärlek och hans lidande.

Men vad som nu följer i Ferdinands historia skall förefalla mången ganska besynnerligt. Det är icke ovanligt, men likväl svårt att förstå, i synnerhet på den tid, då man själv erfar detsamma. Han berättar nämligen, att just nu, då han hade erfärit de första nådebevis av Gud och började den noggrannaste och allvarligaste gudaktighet, inträffade den allra svåraste och bedrövligaste tidpunkten av hela hans bättringsväg, ty nu började synden förfärligt röra sig i hjärtat och med ny fart bryta ut; nu gjorde han, vad han förr hade avskytt; nu var all hans frid förstörd, och han ansåg sig, med en viss förvåning, alldeles förlorad.

Han förstod icke, varest orsaken låg till att synden fick sådant liv och välde, utan tänkte: »Jag vakar icke rätt, jag strider så svagt, jag är för lättsinnig och säker, jag fruktar icke synden rätt; ty om jag vore mer rädd för synden och mer vakade, bad och stred, skulle jag väl med Guds bistånd övervinna henne.» Nu började han frukta att taga sig någon tröst av Frälsarens förtjänst; »ty», tänkte han, »då börjar jag bliva säker och akta synden ringa; jag måste djupare förkrossas av lagen och lära rätt känna och ångra synden; då, när jag blivit riktigt rädd för synden, då skall jag övervinna henne; och därför får jag icke tillägna mig nåden, vilket ju ock vore att förvända den till lösaktighet, emedan jag ännu icke avlagt synden.» Han föll nu ofta ned på sina knän, bad Gud under mycken oro om nåd och kraft att övervinna synden samt om förlåtelse; han vakade och stred och arbetade mot det onda, men allt förgäves! Synden och lustarna blevo starkare än förut och stundom gav han sig alldeles åt deras tjänst. Han hade ingen frid, huru mycket han ock läste och bad, utan lagen fördömde honom tydligen och rättvist, såsom han själv erkände.

En dag satt han och läste i nya testamentet, och av orden: *Jesus Kristus har kommit i världen för att frälsa syndare*, erfor han något ljuvligt i sitt hjärta, stannade och bad Gud om välsignelse till dessa ords betraktande, och hade så fått en stunds tröst; men det varade icke länge, striden mot synden började åter och hans tröst var försvunnen. Ofta kände han dylika ljuvliga strålar av evangeliets ljus och nåd, vilket tröstade honom i bedrövelsen.

Under dessa ljuva stunder trodde han, att det onda var övervunnet; men när han åter anfölls och övervanns av en frestelse, var han lika olycklig. Vad som likväl mest bekymrade honom var, att han icke kunde i frestelsestunden rätt allvarligt bedja och strida, utan var så liknöjd och säker, samt att han sedan så litet ångrade sig; ty för andra synder kunde han tro nådens tillräcklighet, men detta, som han ansåg vara en uppsåtlig obotfärdighet, trodde han icke kunna överskylas med nåden.

Han läste de strängaste skrifter, som hans föräldrar hade, men blev likväl aldrig rätt förkrossad. Och huru kunde han då tro nåden? Men var han någon gång mer rörd, i ordet och bönen mer andäktig, då var han ock i samma mån lugnare.

Den arme Ferdinand! Han visste icke, vari felet bestod; han trodde icke, att han med all sin bättring ännu låg i otro under lagen, vilken aldrig kan giva Anden, aldrig liv och salighet, aldrig frid och kraf-ter. Han

kände icke Frälsaren, han visste icke, vartill hans försoningsblod tjänade, nämligen att *göra den ogudaktige rättfärdig* (Rom. 4:5), ja, först rättfärdig, före syndens besegrande, *först* rättfärdig, benådad och salig, och sedan levande, stark och helig. Han visste icke, att synderna voro redan för 1800 år sedan borttagna, och att allt sedan en fri nåd, en öppen famn stått och väntat på honom; han visste icke, att han borde komma till Frälsaren sådan han var, mitt i sin största uselhet och ovärdighet, utan han menade, att han först borde genom Anden bli så och så from och sedan för Kristi skull benådad; han ville på detta finare sätt »upprätta sin egen rättfärdighet och var så icke Guds rättfärdighet underdånig» m. m. (Rom. 10:2-4).

Men att hans synder skulle börja röra sig så förskräckligt just då, när han hade erfarit den största nåd och företagit den allvarligaste gudaktighetsövning, det står förklarat i Rom. 7:8-9, där orden lyda så: »Och jag levde en gång utan lag; men när budordet kom, levde synden upp; då tog synden anledning och verkade genom budordet i mig all begärelse; ty utan lag är synden död» m. m. Så går det till i den rätta bättringen. Detta hade aldrig förut inträffat med Ferdinand; men nu, när han erfor kraftiga rörelser och väckelser och företog en allvarlig budens efterlevnad, när budordet rätteligen kom i samvetet till kraft och verksamhet, då uppvaknade den förut slumrade synden, då upprördes och överflödade den, vilket alltid är nödigt för att betaga den djupt, fint, ihärdigt egenrättfärdiga människan all tröst i henne själv, i hennes bättring och fromhet; ty eljest får icke Kristi blod ensamt vara hjärtats tröst, liv och vilostad.

Och här se vi nu, vad som är lagens rätta ändamål i bättringen, såsom det ock i Rom. 5:20 står skrivet: »Men lagen kom också in, på det att överträdelsen skulle överflöda (icke övervinnas, utan överflöda); men varest synden överflödade, där överflödade nåden ännu mer.» Och åter i Gal. 3:24: »Sålunda har lagen blivit vår tuktomästare till Kristus, på det att vi skulle varda rättfärdiggjorda av tro.»

Men åter till berättelsen. En söndag, då Ferdinand med sina föräldrar skulle gå till Herrens nattvard, var han mycket upprörd. Nu bad han offentligt sina föräldrar, sin farmor och sina syskon om förlåtelse för alla sina fel och oartigheter mot dem, bekände, att han varit en syndare mot Gud och mot dem och lovade bättring. Alla gråto, och fadern svarade: »Ack, mitt barn, vi förlåta dig av hjärtat och önska dig Guds välsignelse till din bättring, den vi väl hava förmärkt; men som du aldrig sagt oss något om ditt inre tillstånd, hava vi icke kunnat giva dig några enskilda råd. Men vi hava bedit Gud för dig och hoppats, att *han* med *sitt* ord skulle föra dig på rätta vägen. Och käre son, vi vilja även bedja dig om förlåtelse, om vårt oförstånd vid din uppfostran och vårt förhållande mot dig länt dig till anstöt. Vi vilja följas åt på den smala vägen, som drager till livet.»

Nu var Ferdinand glad att hava gjort det, som han så länge och ofta ärnat, men av blygsel ej kunnat komma ut med. Nu skyndade han ock att utomkring ersätta dem, som han hade gjort orätt. Han hade nu gjort allt vad. han visste, för att lätta sitt samvete; han vann även härigenom för tillfället någon ro, men ingen sann och varaktig frid. Mörker, köld och ofrid härjade ännu i hjärtat.

Något, som likväl märkbart försvårade Ferdinands bättringsväg och förhindrade hans framkomst till den rätt pånyttföddes nåd och frid, var följande: hans föräldrar voro fromma och nitiska om gudaktighet, men hörde i avseende på själens tillstånd till samma folk, som beskrives i Rom. 10:2-4: »Jag bär dem vittnesbörd, att vi hava nit för Gud, men icke visligen; ty då de icke förstå Guds rättfärdighet, utan söka att upprätta sin egen rättfärdighet» m. m.; de stodo på samma punkt som Kornelius, Apg. 10:2, vilken var »from och gudfruktig med hela sitt hus, givande många allmosor åt folket och bedjande till Gud alltid». Med andra ord: de voro lagens barn, »tjänstekvinnans söner», som väl hava redligt nit om gudaktighet, men icke sett Herrens härlighet i Kristus, icke där kommit till trons försoning, frid och salighet, och därför hava sin huvudsak och sin tröst i sitt eget görande.

I följd av sådant själstillstånd talade de ofta med avsky och varning om sådana skrifter och personer, som mycket upphöjde Jesu försoningsblod och oförskyllda nåd, förklarande sådana för farliga och ledande till säkerhet. Nu var det naturligt, att dels emedan sådana tankar voro alldeles enliga med Ferdinands egna, såsom vi redan sett, dels ock emedan han ansåg sina föräldrar för de mest upplysta och tillförlitliga, så

avhöll han sig varsamt från sådan nådeläxa och fick sålunda icke heller rätt ljus i Kristi försoning, ej heller det liv, den frid, den salighet och seger över det onda, som allenast härflyter av trons predikan. Han erfor, vad Paulus säger, att lagens gärningar icke gåvo *Anden*, och att den förutan allt var död och trälldom. Här kämpade han nu och bad och stred, men allt var förgäves: han blev alltmer övervunnen av det onda och alltmer hård och kall invärtes och började snart anse sig alldeles förlorad både för tid och evighet.

Hans dagliga klagan och jämmer i sitt slutna, oroliga inre var vanligen denna: »Jag olycklige! icke kan jag leva med världen; där är jag olycklig och föraktad och utstött; icke heller med Guds barn, där är jag en osalig skrymtare; icke heller hos Gud, ty inför honom är allt blott och uppenbart, att jag gäckat och gäckar hans vilja. Så går nu min ungdomstid bort i kval och elände, ett avskrap för världen, en odugling för samhället, en skrymtare för Gud och människor.» Härvid kände han ofta hädelser mot Gud för sitt livs tillkomst och frestelser att själv förkorta detta liv.

Men ack, du eländige Ferdinand, du visste icke, huru Herren kan förvandla tider och stunder, du visste icke, huru nära för dörren denne nödhjälpare var. I detta allra svåraste elände hade Ferdinand levat i tre och ett halvt år och var nu på nittonde året, då en förlossningens och salighetens dag nalkades. Till orten ankom en skollärare, som gjorde bekantskap med Ferdinands fader och ofta vistades i hans hus. Denne unge man talade mycket om Frälsaren och hans stora kärlek till arma syndare och det med en glädje, som strålade ur ansiktet; men just detta blev en orsak, varför Ferdinands föräldrar misstänkte arten av hans kristendom. Härtill gav han även själv anledning, därigenom, att han, såsom svag och nybegynnare på nådens väg, ännu med en viss försiktighet dolde sin gudsfruktan för världen, emedan han fruktade för sina förmäns ogunst, varför han även med en viss otrygghet betraktade den unge Ferdinand, osäker, om han var en älskare eller bespottare av den allvarligare kristendomen, efter som Ferdinand, såsom nämnt, är, aldrig talade i andliga ämnen, utan gick tyst och sluten.

Likväl märkte han en gång, att Ferdinand med en synnerlig och synbar rörelse omfattade något, som talades rörande själens välfärd, och nu beslöt han att göra denne besynnerlige ynglings närmare bekantskap. Han bad därför fadern, att Ferdinand skulle få hälsa på honom, vilket ock beviljades. Ferdinand gick således en gång hem med honom; och när de nu voro inkomna i kammaren, uttryckte skolläraren med vänskapliga ord sin glädje att se Ferdinand hos sig och började snart göra honom åtskilliga frågor rörande hans inre tillstånd; men Ferdinand var förbehållsam och gav blott undvikande svar.

Då började skolläraren berätta om sin egen väckelse och framkomst till nåden i Kristus, och se, detta gav Ferdinand luft. Nu började även han berätta något av sina erfarenheter, samt huru han nu hade det. Då förstod skolläraren, på vilken punkt Ferdinand stod, och med ett utrop av glädje steg han upp av stolen, omfamnade honom och sade: »Käre vän! här gäller nu blott att, *just sådan ni nu är*, fly till Kristus, eder barmhärtige frälsare; Kristi rättfärdighet, som redan är eder förvärvat, kan helt väl betäcka edert hjärtas orenlighet och alla synder; blott för hans blodiga död på korset kan ni få förlåtelse och bliva hjälpt; och då ni så beder och tror, att Gud endast för detta blod förlåter edra synder, då har ni på samma stund edra synders förlåtelse och nåd hos Gud och skall snart erfara tröst och frid i edert bedrövade hjärta. Då först skall ni ock få krafter till ett heligt leverne genom den helige Andes förnyelse, och han skall leda eder uti all sanning.»

Så och ännu mycket mer talade han, och det med ömhet och rörelse. Huru den arme Ferdinand nu var till mods, kunna endast de förstå, som erfarit dylikt. Nu fann han det möjligt att bliva lycklig och salig, och med obeskrivlig glädje återvände han hem.

Men emedan han vid sin hemkomst icke kunde dölja sin glädje, så blev fadern, som hade beslutit giva akt på vad verkan denna bekantskap skulle hava på Ferdinand, ganska rädd, att han nu vore förförd, och började från denna dag förmana sin son att, såsom han sade, akta sig för »nya villfarande läror, som göra vägen till saligheten lättare och bekvämare än Guds ord; och en sådan väg är människan alltid snar att löpa till; den är alltid behaglig för köttet».

Härav blev Ferdinand åter villrådlig, visste icke, vad han skulle tro, och råkade åter i stort bekymmer, varuti han sedan en lång tid förblev. Likväl betraktade han ofta Guds stora, i Kristi försoningsdöd uppenbarade kärlek till människan och tyckte sig finna, att den fallna människans upprättelse låg endast i Kristi blod.

En söndag, då Ferdinand var ensam på kammaren, tilldrog sig även något, som hade sin stora vikt och verkan på hans nådeliv. Han läste ett tal av en luthersk lärare, vilket hade till ämne: *Fyra slags ordets hörare*; och Ferdinand igenkände sig i beskrivningen om ett av dessa slag, nämligen om sådana, som väl hade erfarit lagens kraft och verkan, nämligen väckelse, men icke ännu kommit till evangeliets kraft och verkan, trons ljus och frid, utan foro efter att upprätta sin egen rättfärdighet. Ferdinand läste och förvånades, steg upp och gick på golvet, orolig och funderande, läste och funderade och läste igen, till dess talet slöts med dessa ord: »O, vilket mästestycke av själva djävulen i helvetet!»*

Nu förskräcktes Ferdinand, grät och sade vid sig själv: »Vad skall jag tänka? Så säga mina föräldrar, så deras vänner, och detta talet alldeles tvärtom. Nu har jag gått så länge på detta sätt och sökt bliva omvänd och salig, men jag ser ju, att det är omöjligt för mig; nu vet jag intet råd.» På detta sätt var Ferdinand helt förlägen och hjälplös; men nu, nu först, i denna yttersta rådlöshetens och vanmaktens stund, uppgick för honom ljus i mörkret, så att han äntligen liksom med händerna tog på Guds rike, som väl hade varit honom helt nära, men nyss syntts honom längst borta. Nu sade honom Guds Ande i hjärtat, nu tänkte han: »Är Jesus Kristus kommen i världen att frälsa syndare, så är han ju kommen att frälsa mig. Nu föll han ned på sitt ansikte och sade under högljudd gråt: »Nådige Gud, du som sänt din Son till världens frälsning, fräls mig, arme syndare, för din stora barmhärtighet. Jag vet intet, förstår intet, men ville så gärna förstå det rätta sättet att komma till din nåd; därför kastar jag mig, så hjälplös och eländig jag är, på din barmhärtighet» m. m.

Härunder fick han tröst, prisade och lovade Guds oförskyllda nåd genom Kristus och började lita på den allena. Nu fann han åter, att denna nådens väg var den rätta, sökte därför att få mer kunskap om Frälsaren och slöt sig närmare till den omtalade skolläraren, vilken flitigt undervisade honom om Kristus, nåden och tron. Nu var den arme Ferdinand tröstad och hugsvalad genom tron på Kristi blod, hade däri sina synders förlåtelse och frihet för den tunga syndabörda, som så länge hade tryckt honom. Mer och mer lärde han för varje dag känna Frälsarens ömma hjärtelag och stora kärleksbevisning mot syndare; och att därom vittna för människor, blev hans käraste talämne.

Han var nu en helt annan i sitt sätt att vara; han var glad och kunde umgås med människor, var icke mer så dyster och sluten som förut; och genom sin vän, skolläraren, kom han i bekantskap med några evangeliska kristna, vilka hade kommit till liv genom den väckelse, som två år förut uppstått å orten, och av de äldre sådana som Ferdinands föräldrar, kallades »de nya». Med dessa hade Ferdinand sitt käraste umgänge och i detta umgänge stor uppbyggelse och uppmuntran. Huru glada talade och sjöngo de icke tillsammans om Frälsaren och önskade sig ingen annan lycka för kommande dagar, än att blott kunna vara honom i allt trogna och lydiga!

Men ack, hans föräldrar sörjde sin son såsom snart sagt förlorad, såsom förtjust av »de nya», såsom allt för fri i sin tro, ja, förmäten och uppblåst. Fadern sökte med föreställningar om hans förmenta iråcade villfarelser föra honom tillbaka »under träldomsok», Gal. 5:1 — naturligtvis med en huld faders redligaste välmening; men Ferdinand gav skäl till det hopp, som var i honom, och förblev vid den salighetsklippa, på vilken han, efter så mycken ångest och kamp, äntligen hade fått fäste; han blev »ståndande uti den frihet, till vilken Kristus har frigjort oss».

Till hans befastande i nåden tjänade icke obetydligt en resa, som han kort därpå vid en pingsthögtid fick göra till en redlig, evangelisk lärare, S . . . n. Hans vän, skolläraren, hade under tiden blivit bemärkt av världen, såsom tillhörande »läsarna», och bekände uppenbarligen sin tro och kunde därför nu även besöka samme evangeliske lärare. Många Guds vänner reste dit till denna pingsthögtid; och stor var glädjen —

dels brödrakärlekens glädje, att sammanträffa men många syskon i nåden, dels ock glädjen av det goda Guds ord, som dessa dagar här flödade genom predikande, samtalande och sjungande.

Men särskilt högtidlig var pingstdagens gudstjänst. Otaligt mycket folk, även från avlägsna orter, voro församlade i den stora, rymliga kyrkan, och den vördnadsvärde mannen predikade med stor kraft och livlighet om *de trognas frihet*. Bland annat, som i predikan särskilt livade och styrkte Ferdinand, var följande liknelse om den oförskyllda nådens enfaldiga anammande: »Föreställ dig, att du vore kommen till den tvära sidan av en hisklig brant, med ett förskräckligt bråddjup under dig och en lika förskräcklig, tvär höjd över dig, under det att ditt svaga fotfäste varje ögonblick hotade att brista och du att nedstörta; om nu ett räddningsmedel nedsläpptes åt dig av någon barmhärtig hjälpare, skulle du då hava tid att se efter, huru du vore klädd, eller om du på dig hade någon fläck, som först skulle avtvättas?

O, nej, du skulle genast gripa fast i det nedsläppta räddningsmedlet. Så ock i andlig nöd. Vore du rätt förlägen, d. ä. Såg du rätteligen den avgrund, i vilken du varje ögonblick kan nedstörta, och å andra sidan den branta höjden, eller omöjligheten att själv tillfredsställa Guds rättfärdighet, att själv betala de tiotusen punden och nalkas Gud; då skulle du visserligen genast omfatta det räddningsmedel, som den barmhärtige Guden givit dig från himmelen, nämligen ende Sonens försoningsdöd, utan att tänka på någon egen tillsnyggning eller beredelse. Din nöds, din hjälplösa belägenhets kännedom vore den rätta beredelsen; och denna kännedom är då så stor, som den bör vara, när du tilltvingas att tillgripa räddningsmedlet; så länge du icke gör detta, är nödens kännedom för liten» o. s. v.

Många andra sköna lärdomar och uppmuntringar att förbigå. Även återresan från denna högtid erbjöd sina stora vederkvickelser. Utefter hela vägen såg man människor på återfärd från samma högtid, vilket allt livligt påminde om judarnas sammankommande till den stora påskhögtiden. Där några vilade, hörde man andliga sånger och glada samtal, som vittnade, att *Anden som giver liv*, verkade och bodde i detta folk. Över allt detta, som så hade upplivat Ferdinand, blevo nu hans föräldrar åter högst bekymrade.

En dag skulle även en av deras vänner, herr A., giva Ferdinand en varning och sade bland annat, att Luther säger: »Villfarelse i läran är farligare än fel i levernet; ty är läran ren, så kan levernet förbättras, men faller läran, då är allt förlorat.» Detta sade han, emedan de icke kunde upptäcka, att Ferdinand, genom den myckna nåden, hade blivit försumligare i det goda, utan tvärt om hade han nu fått både inre lust och nya krafter att leva bättre än förut. Ferdinand besannade Luthers ord, men menade, att just nådens och trons lära var den rätta läran. Likväl blev han genom alla dessa oändliga varningar och invändningar av de äldre ofta svårigen bekymrad och tänkte: »De äro ju äldre, mer erfarna och lärare än jag; måtte icke felet ligga hos mig genom någon egenkärlekens förblindelse!»

Likväl, när han ju hade försökt så väl *deras* väg, som ock nu »den nya», levande vägen genom Kristus, och hans egen erfarenhet bekräftade just vad ordet sade om bägge dessa vägar, och han därjämte snart lärde, att evangelii rätta mening är en hemlighet, som dessa nitälskare för lagen ännu aldrig hade skådat; så befastades han dagligen i sin tro och började även för andra, som ännu trälade under synden och lagen, att förkunna och beprisa evangelii hemligheter. Ja, han höll omsider Kristi kunskap för sin högsta skatt, för den dyrbara »pärlan», som förtjänade köpas med uppoffring av allt annat. Och som han genom denna himmelska vishet var själv så glad och lycklig, så fann han sig ock innerligen livad att bibringa andra densamma. När han träffade någon bekymrad människa, talade han med henne om Kristus, beprisade hans förtjänst och bad henne trösteligen fly till denne käre Frälsare, som utgjutit sitt blod för sådana in. m.

Men härvid visade sig ofta hans nit större, än hans vislighet och erfarenhet; ty t. ex. när några gjorde invändningar och sade sig veta allt detta, men likväl icke kunde tillägna sig det för eget hjärta, så blev han allvarsam emot dem, ansåg dem »besynnerliga, som icke kunde tro» o. s. v. Han förstod icke, att nådens Ande måste först bearbeta hjärtat och bereda det till trons anammande; han förstod icke, att tron är ett Guds verk, som ingen kan taga; ja, han förstod icke att göra den åtskillnaden, att ehuru nådens förkunnande giver hjärtat liv, ja, är det *enda*, som giver liv, detta likväl endast sker med sådana hjärtan, som förut genom kortare eller längre syndanöd blivit därtill förberedda; och att man således aldrig bör undra på dem, som icke kunna tro, utan endast i kärlek, ödmjukhet och saktmod upplysa dem.

Likaledes förundrades och förargades han över äldre, benådade kristna, som med, mycken evangeliikunskap likväl åter för egen del klagade över misströstan och otro. Men ack, Ferdinand fick sedan av egna bekymmersamma erfarenheter lära, huru detta tillgår. Ännu voro syndalustarna för nådens ljus likasom döda eller undanträngda; de voro under den förlorade, men återkomne sonens fröjdedagar likasom vilande; men andra dagar kommo sedan, då känslorna avsvalnade och en viss enformighet och tillfällig sömnaktighet inträdde; då framkommo de gamla lustarea och gåvo den arme Ferdinand tillräckligt att göra. Då blev han mången gång högst förvånad, helst som han icke blott kände frestelser till det onda, utan ock stundom övervanns därav, föll och felade. Då började han själv på allvar frukta, att det icke var rätt med hans nådeliv, att hans bättring och tro varit bedrägeri — och huru kunde han då fortfara att tro? menade han.

Det kom dagar, då han rent av beslöt inom sig själv, att han var förlorad, att han antingen var avfallen, eller ock, såsom nytt sades, att han aldrig hade varit rätteligen omvänd. Nu kunde han icke gråta en tår, utan endast med kall, torr ängslan utstöta ett klagorop eller en självfördömdelse. Han hade alltid trott, att sedan han blivit en rätt kristen, skulle han bliva en mycket from yngling och helig man. Väl visste han, att ingen, så länge han lever i köttet, blir fri från syndaroten; men så snart han (Ferdinand) upp-täckte hos sig själv en verklig synd, blev han så förvånad, som om han skulle hava trott, att han vore alldeles helig, och nu först upptäckte motsatsen.

Men — och detta var det allra värsta — han fann till sin bestörtning hos sig icke allenast verkliga och otillbörliga synder, utan ock omsider en besynnerlig hjärtats *hårdhet* och *ogudaktighet*, som bestod däruti, att *han icke ens riktigt ångrade* sina synder.

Han endast såg och förstod deras vederstygglighet, men kände icke däröver den smärta i hjärtat, som han visste, att han borde hava. Han sade därför ofta: »Jag har ingen syndakänsla, utan endast själva synderna.» Emellertid, då han var i den svåraste nöden, skrev han till den förut nämnde trogne läraren och omtalade sin bekymmersamma belägenhet, varpå han snart erhöi i brev ett mycket upplysande och tröstligt svar. Bland annat heter det i brevet: »Det är så vanligt, att då Gud givit sina barn Andens vittnesbörd om deras barnaskap, djävulen brukar fresta dem och anfakta just denna tro på barnskapet; såsom han gjorde med Kristus, då han vid dopet hade fått vittnesbördet: »Denne är min käre Son» m. m. Då sade satan: »Är du Guds Son, så säg» m. m. Och att fly till Frälsaren, så snart man felat, även om sorgen däröver icke är så kännbar, är alldeles rätt och nödvändigt, så vida man icke vill falla ifrån tron.

Kristus är väl van vid sådana uslingar och utkastar ingen, som kommer till honom. Det är för *verkliga* syndare han är kommen, är född, död och uppstånd. Visserligen skola vi genom honom allt mer övervinna synden; men så längre vi leva här, skall likväl hennes rot och källa bliva kvar i oss; och så ofta vi behöva en kraftigare *förödmjukelse* eller *tuktan till Kristus*, skall hon så få röra sig och rasa i oss, att vi skola vara glada att hålla oss tätt vid Försonaren». Sådant skrev den gamle gudsmannen, varav Ferdinand blev mycket tröstad och styrkt.

Och så fortfor han att, under växlande erfarenheter, dock genom ordet och bönen dagligen stärkas till den invärtes människan. Ja, man kan säga, att han tillväxte i visdom, ålder och nåd för Gud och människor. Begåvad med ett gott naturligt förstånd och en viss blandning av grundlighet och lätthet i talet, samt med ett stort förråd av erfarenheter, blev han för sina kristliga vänner och bekanta till icke ringa uppbyggelse och trevnad. Han anmodades ofta att vid smärre sammankomster leda andakten, vilket han ock med skicklighet gjorde och talade därvid till mångens andliga upplysning, tröst och glädje, och var så en Guds och människors älskling.

Men ack! Ferdinand hade ännu svåra strider att genomgå. Av det hantverk, som han idkade, nödsakades han att bosätta sig i en av rikets största städer. Här träffade han nya andliga svårigheter, ja, strider på liv och död. Han hade nu lämnat den lugna, enkla, naturliga landsbygden, lämnat den hulda, omhågnande, andliga syskonkretsen, samt de gamla, erfarna, fadershulda vännerna, till vilka han alltid förr fått luta sitt huvud för att få råd och tröst. Han inträdde i det stormiga, vidlyftiga, förbryllande stadsvimlet; han

inträdde i oundvikligt umgänge med ogudaktiga och liderliga kamrater i yrket. O, huru var han icke här som ett lamm ibland ulvar! Nu kände han ingen styrka; nu var han ett darrande löv på en stormig havsytta; ja, nu var han i beständig strid mellan människofrukten och gudsfrukten, mellan att såra sällskapet eller att såra samvetet.

Härtill kom ännu en omständighet, nämligen att han i tal och skick icke fann sig skicklig för stadslivet, fann, att han icke kunde föra sig väl, utan var stel och obehövad. Och vem kunde hava trott, att häruti skulle ligga en anledning till en av hans svåraste frestelser? Han fruktade nämligen, att man för denna hans stelhet och bristande belevnhet skulle anse honom för dum och enfaldig; och detta kunde han naturligtvis alldeles icke fördraga, detta var honom förskräckligt.

Så började han tänka, att hans bristande bildning var en följd, först av den långa trälldomstid, som han med sorg och likgiltighet för världen hade tillbragt under lagen, sedan av det ännu mer hjärtat intagande nådeliv, som i andlig glädje, i Guds kärlek och fromma vänners sällskap hade kommit honom att förakta världen och flärden och dess småaktiga levnadsregler. Han var nu, i denna frestelsens onda tid, nära att begråta sin ungdomstid och dess saligaste erfarenhet, blott för vad han därigenom tyckte sig hava förlorat i yttre bildning.**

Han skulle nu försöka att ställa sig världen någorlunda lik, men naturligtvis icke på samvetets och sitt nådelivs bekostnad. Djävulen inbillade honom nämligen, att han skulle försöka den kloka medelvägen mellan invärtes gudaktighet och utvärtes världslikställighet; med andra ord: invärtes och i lönnedom skulle han såsom ett Guds barn älska och frukta, lyda och tillbedja Gud, men utvärtes *dölja* det och leva som andra människor. Nu blev härigenom hans sätt ännu mer tvunget och obehagligt, då han skulle invärtes tänka på Gud och hans närvaro, på hans ögon och hans vilja, men utvärtes på människors ögon och deras vilja. Arme Ferdinand!

Fridens änglar gräto av medlidande vid din fara; ty nu var du nära det skrymteriets, trolöshetens och avfallets bråddjup, vari du väl evigt skulle gått förlorad, om icke den trofaste Guden hade gjort en vändning i din belägenhet. Du tänkte icke, att Guds ögon och vilja sträcka sig även till ditt utvärtes leverne, och att det därför icke kan lyckas att tjäna *två herrar tillika*.

Du betänkte icke, att skrymteri och förställning är i sig själv en för Gud misshaglig synd, och att Jesus sade: »Vilken som blyges vid mig och vid mina ord i detta horiska och syndiga släkte, vid honom skall ock Människosonen blygas, när han kommer i sin Faders härlighet med de heliga änglarna»; ja, du erinrade dig icke din kindpustade och bespottade Frälsares blick på den förnekande Petrus, varvid denne »gick ut och grät bitterligen och icke mer förnekade, utan var sin Herre trofast intill martyrdöden!

Men ifrån den själafara, varuti Ferdinand nu svävade, frälstes han för denna gång därigenom, att han kom i bekantskap med några trogna själar och genom dessa med ännu flera; och så fick han hälsosamma sällskap och njöt åter, i dessa för den stora, bullrande staden okända kretsar, lika saliga fröjder i umgänget med Guds ord och Guds vänner, som tillförne i sin födelsebygd. Med den Guds kraft, han på detta sätt vann, kunde han på dagarna utgå till de nödiga jordiska bestyren, utan att, då Gud nu var *hans* vän, söka de världsmänniskors vänskap, av vilka han var omgiven — och utan att frukta deras fiendskap, då han nu hade Guds frukten i sitt hjärta och för sina ögon.

Med skicklighet och urskillning inhämtade han vad som var behövt för hans stånd och kallelse, samt skötte sitt arbete och sitt hus med flit och ordentlighet. Men detta och allt, som var honom till en vinning, räknade han dock såsom avskräde mot vår Herre Kristi översvinneliga kunskap, mot det saliga nådeståndet hos Gud.

Så har, för att tala om hans erfarenheter i allmänhet, hans nådeliv fortskridit till denna dag. Vi vilja därför här lämna vår Ferdinand — med tacksamhet för den uppbyggelse, vi redan fått av hans erfarenheter — med välönskan, att han måtte bli trofast intill döden och få livets ovanskliga krona. Han har ännu icke

kommit fram; änglar och människor vänta ännu med uppmärksamma ögon att få se slutet av hans historia, att få se, huru han kämpar de återstående striderna mot satan, kött och värld. Ve honom, om han efter så många och saliga erfarenheter av Guds nåd, hjälp och trofasthet skulle trolöst bryta det saliga förbundet med sitt livs Gud och återgå till världen, till synden, till djävulen och döden!

Väl honom, om han redligen kämpar och vinner det kanske snart fulländade provet! »Detta säger den Helige, den Sannskyldige: Se, jag kommer snart; behåll det du har, att ingen må taga din krona. Den som övervinner, honom skall jag göra till en pelare i min Guds tempel, och han skall aldrig mer utgå därutur, och jag skall skriva på honom min Guds namn och min Guds stads namn, det nya Jerusalems, som nedkommer av himmelen från min Gud, och mitt nya namn. Den som har öra, han höra vad Anden säger församlingarna» (Uppb. 3:7, 11-13).

* Det vore både nöjsamt och nyttigt att veta, vad det var, som här i talet kallades *ett mästestycke av själva djävulen*. Av det föregående är det ock lätt att förstå. Utropet: »o, *vilket mästestycke*» m. m. voro de sista orden av avdelningen om dem, som söka att upprätta sin egen rättfärdighet. Vi förstå då, att här omtalades samma mästestycke, som djävulen spelade de mest religiösa bland judarna, varom Rom. 9:31-32 säger: »Israel, som for efter rättfärdighetens lag, har icke kommit till rättfärdighetens lag. Varför? Därför att det icke skedde av tro, utan såsom av lagens gärningar; ty de stötte sig mot stötestenen.» Att själva gudaktighetsnitet, i sig självt ett heligt och av Guds heliga lag verkat och älskat nit, genom orätt ordning och avsikt kan bli det största hindret för frälsningen, som ligger i Kristi, med tron omfattade, blod, det är ett mästestycke av själva djävulen.

Att tro och bekänna, det Jesus kommit i världen för att *frälsa syndare* (1 Tim. 1:15), *icke för rättfärdiga, utan syndare* (Matt. 9: 13), för att *göra den ogudaktige rättfärdig* (Rom. 4:5), men likväl, såsom händelsen var med Ferdinand, mena: Jag kan icke få del i Kristi förtjänst, förrän jag blivit en så och så rätt kristen, fått nog ånger och allvar i bättring och bön, helgelse och kraft över det onda m. m., det är ett mästestycke av själva djävulen! *ja, av djävulen själv*. Ty det strider emot Guds Son, som därigenom berövas sin ära och försmädligen anses blott för en halv frälsare, den där med sitt blod utträttat allt, utom det egentligen nödiga, nämligen helt förtappade syndares frälsning; och det strider emot själarna, som, de må drivas huru mycket som helst av bättringspredikan, bättringssorg och bättringsarbete, likväl aldrig skola komma till frid, salighet och seger över det onda, så länge icke den fria, oförskyllda nåden predikas för dem.

Detta vet djävulen. Men hur kan det kallas ett, *mästestycke*? Jo, därför att det har ett helt annat utseende, än att det skulle vara av djävulen, då där ju synes vara det redligaste nit att bli helig ock salig. Att., såsom händelsen var med Ferdinands föräldrar, under nit om den rätta vägen, den i Guds ord, nämligen i lagen, utstakade vägen, försmäda den verkligt rätta vägen, den »*nya levande vägen*, genom förlåten, det är, genom Kristi kött» (Ebr. 10:20), där man med tron tager nåd som idel nåd utan förtjänst — att kalla denna väg »en lättare väg än den, som Guds ord föreskriver, en väg, som man gärna vill löpa till» -- detta är rätta *mästestycket* av djävulen: ty märk, huru väl, huru förståndigt det låter att säga: »Vakta dig för en väg, som är lättare än den väg, Guds ord lärer!» Man skulle alldeles förvillas, om man icke besinnade, *vad det var*, som de så kallade. Deras son hade nu i många, långa, osaliga år kämpat på deras väg, lagens och bättringens väg, för att finna tröst och salighet för sitt väckta, oroliga hjärta; men allt förgäves! — och det hade väl på den vägen måst bli evigt förgäves, så framt han icke fått höra om Kristus.

När han nu äntligen hade fått en liten stråle av Kristi kunskap, och den strålen gav liv och ljus och frid och salighet, då varna de och kalla denna fridens och salighetens ljusstråle »en ny lära, en lättare väg, än den Guds ord lärer». Att med så bländande vackra ord berömma egenrättfärdighetens väg och smäda det, som var den arma utarbetade själens enda hjälp, *ja, alla* syndares hjälp i alla tider, det må med rätta heta ett »mästestycke av själva djävulen». Det är om denna egenrättfärdighetens förbländande art, som Luther i en predikan på söndagen efter Jul dunderar till sålunda: »Det är ingen större, farligare eller förgiftigare stötesten än det utvärtes skenfagra levernet uti så kallade goda gärningar och andlig umgängelse.

Detta är fru Kosbi, den midjanitiska fursten Zurs fagra dotter, för vilkens skull 24,000 av Israel blevo slagna (4 Mos. 25). Detta är den rätta dörren till helvetet och den breda landsvägen till fördömsen. O, vilken skändlig otros och ogudaktighets styggelse ligger icke under det skenfagra levernet! Vilken ulv under fårakläderna! Vilken fara under ärekransen!» Och till detta »skenfagra levernet» kan räknas all den gudaktighet, som lagen framtvingar, d. ä. allt vad du är och gör, för att bli benådad, evad det är ånger, bön eller bättring; *ty det går icke av tron, av det fria, glada, försonade och tacksamma hjärtat*.

Men ett sådant *hjärta* är det största, som Gud vill se hos dig. Och det kan du icke få, förrän du först låtit skänka dig, så ovärdig och ofärdig du är, den oförskyllda nåden i Kristus, vilken gör hjärtat glatt och levande. Denna väg är visserligen lättare än lagens; men vad gäller? det är dock den *enda väg*, på vilken du kan få frid och salighet och nya krafter; den *enda väg*, på vilken Gud emottager syndare.

****** O, en svår, satanisk frestelse! »Han var nära att begråta sin ungdomstid och dess saligaste erfarenheter.» Han var härvid icke långt ifrån att begå den allra förskräckligaste synden, den synden, som aldrig kan förlåtas, *synd mot den helige Ande* (Ebr. 6: 4-6).

Han var utvald från världen till att leva med Herren i en särskild, salig förening. Han hade smakat det goda Guds ord och den tillkommande världens krafter och blivit delaktig av den helige Ande, delaktig i de heligas arvslott i ljuset. För allt detta hade han med alla änglars basuner icke kunnat tillfyllest prisa Guds nåd. Men nu var han nära att beklaga sig själv och högre värdera den tomma, narraktiga världsbelevnheten, den olyckliga och fördömda världens vänskap, nära att akta män-niskors pris högre än Guds pris, och högre än den sanna, äkta, grundliga, höga bildning, som finnes endast hos en sann kristen, vilken är *skapad efter Guds avbild*.

- C-O Rosenius 1842

© **Pietisten 2013**

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.
www.pietisten.com